

SZLAK HISTORYCZNY „WYDARZENIA WOJENNE 1945 ROKU”

Pod koniec II wojny światowej najcięższe walki w regionie Odry i Warty pozostawiły po sobie widoczne po dziś dzień blizny. Zapraszamy na transgraniczny szlak historyczny śladami wydarzeń z wiosny 1945 roku.

31 stycznia 1945 r. pierwsze oddziały armii radzieckiej dotarły do Odry i tam się osadziły. Wzdłuż dzisiejszej rzeki granicznej doszło do ciężkich walk, które do końca kwietnia 1945 r. spowodowały niezliczone ofiary oraz poważne zniszczenia miast, wsi i infrastruktury.

Anklam

Miejsca na szlaku historycznym „Wydarzenia wojenne 1945” w sposób obrazowy przybliżają dramatyczne wydarzenia z końca II wojny światowej. Należą do nich dawne więzienia i obozy, takie jak więzienie Sonnenburg w Słońsku, obóz jeniecki Offlag IIC Woldenberg w Dobiegniewie, więzienie Wehrmachtu w Anklam czy obóz zewnętrzny getta Theresienstadt w Wulkow.

Miejsca takie jak Klessin, Kienitz, Kostrzyn nad Odrą, Santok czy Seelow reprezentują ponadto najcięższe zniszczenia i boje, które przyniosły ogromne straty w związku z ostatnią wielką ofensywą radziecką w kierunku Berlina. Nazistowskie Niemcy ostatecznie skapitulowały 8 maja 1945 r. w Berlinie-Karlshorst.

Szlak historyczny Odra-Warta 1945 przypomina wydarzenia z tamtych dni i umożliwia frapujące obserwacje z różnych perspektyw.

PARTNERZY PROJEKTU

Miasto Seelow (Lead Partner)
Küstriner Straße 61, 15306 Seelow
www.seelow.de

Gmina Słońsk
ul. Sikorskiego 15, 66-436 Słońsk
www.slonsk.pl

„Erinnerung verbindet” - „Pamięć łączy” w regionie nad Odrą i Wartą to polsko-niemiecka sieć transgranicznej turystyki edukacyjnej i turystyki pamięci. Pod przewodnictwem miasta Seelow marka turystyczna o tej samej nazwie łączy około 180 miejsc pamięci po obu stronach granicy, tworząc wieloperspektywny krajobraz pamięci. Odkryj wyjątkową historię regionu Odry i Warty.

WWW.PAMIEC-LACZY.EU

LIBERATION ROUTE EUROPE

Europejski kulturowy szlak wyzwolenia 1944-45

Liberation Route Europe to certyfikowany szlak kulturowy Rady Europy i projekt LRE Foundation. Szlak ten łączy ludzi, miejsca i wydarzenia w celu upamiętnienia wyzwolenia Europy spod okupacji niemieckiej podczas II wojny światowej oraz refleksji nad długotrwałymi konsekwencjami i historią wojny z wykorzystaniem wielonarodowej i wieloaspektowej perspektywy. Dzięki setkom miejsc i historii w dziesięciu krajach europejskich szlak łączy najważniejsze regiony znajdujące się na drodze posuwania się wojsk koalicji antyhitlerowskiej w latach 1943-1945.

www.liberationroute.com

www.lre-poland.org

STOPKA REDAKCYJNA

Editing and layout:
ECCOFORT e.V., Albertinenstr. 1, 13086 Berlin, www.eccofort.eu

Images: map ©ECCOFORT e.V.; map background ©Printmaps.net/OSM Contributors; title © Gmina Słońsk, photo Ola Czarnecka; inside section image 1 © Archiwum Gminy Słońsk; inside section images 2,3,4 © Gmina Słońsk, photos Wojciech Zimmerman

Projekt „Wspólna pamięć – 80. rocznica zakończenia II wojny światowej 2025” został dofinansowany z Funduszu Małych Projektów (FMP) 2021-2027 Euroregionu PRO EUROPA VIADRINA w ramach Programu Współpracy INTERREG VI A Brandenburgia-Polska 2021-2027.

Podróż przez
wyjątkową historię
polsko-niemieckiego
pogranicza nad Odrą i Wartą

Szlak historyczny
„Wydarzenia wojenne
1945 roku”

MUZEUM MARTYROLOGII W SŁOŃSKU

Dawne więzienie i obóz
koncentracyjny Sonnenburg

Stacja Liberation Route Europe

MUZEUM MARTYROLOGII W SŁOŃSKU

Dawne więzienie i obóz koncentracyjny Sonnenburg

Słońsk, dawny Sonnenburg, to miejsce o tragicznej przeszłości. W latach 1933-1934 mieścił się tu pierwszy niemiecki obóz koncentracyjny, a później więzienie. Do dziś nie jest znana pełna lista osób więzionych i zamordowanych w Sonnenburgu.

Jednym z najboleśniejszych rozdziałów w historii Słońska (do 1945 r. Sonnenburg) był okres istnienia więzienia i obozu koncentracyjnego. W czasach Republiki Weimarskiej więzienie Sonnenburg służyło jako zakład karny dla wielu działaczy politycznych. Po przejęciu władzy przez Hitlera stało się pierwszym niemieckim obozem koncentracyjnym, w którym brutalnie represjonowano przeciwników nazistowskiego reżimu.

Więźniowie byli maltretowani psychicznie i fizycznie, a miejsce to szybko stało się znane jako „piekło tortur”. Jednym z najbardziej znanych więźniów był Carl von Ossietzky, niemiecki dziennikarz, laureat Pokojowej Nagrody Nobla i działacz opozycyjny. Po ponad roku funkcjonowania jako obóz koncentracyjny, obiekt ponownie stał się więzieniem i przez wiele lat był miejscem egzekucji i cierpienia przeciwników hitlerowskiego reżimu.

Najtragiczniejsze wydarzenie miało miejsce w nocy z 30 na 31 stycznia 1945 r., kiedy to oddział esesmanów z Frankfurtu nad Odrą dokonał masowej egzekucji 819 więźniów. Wśród zamordowanych znaleźli się przedstawiciele wielu narodowości: Francuzi, Belgowie, Niemcy, Holendrzy, Norwegowie, Luksemburczycy i inni. Masakra rozpoczęła się około godziny 22:00 i trwała całą noc. Dziesięć osób na raz wyprowadzano z cel i rozstrzeliwano między murem więzienia a budynkiem warsztatu.

W 1973 r. niewielka grupa mieszkańców Słońska postanowiła utworzyć muzeum i pomnik upamiętniający ofiary Sonnenburga i będący przestrożą przed powtórzeniem się tej strasznej historii. Oficjalne otwarcie Muzeum Martyrologii odbyło się 28 września 1974 roku.

Ofiary tych wydarzeń upamiętniane są nie tylko poprzez działalność muzeum, lecz także poprzez uroczystości organizowane przez gminę Słońsk co roku w rocznicę tragedii. Biorą w nich udział członkowie rodzin więźniów, przedstawiciele władz oraz delegacje z Polski, Niemiec, Luksemburga i innych krajów, których obywatele zginęli w Sonnenburgu.

Program obchodów obejmuje wydarzenia w Muzeum Martyrologii i na cmentarzu ofiar więzienia i obozu koncentracyjnego w Sonnenburgu, mszę świętą oraz spotkanie służące budowaniu wspólnej historycznej kultury pamięci i tożsamości europejskiej. Wydarzenia te są również ważnym elementem porozumienia polsko-niemieckiego i przyczyniają się do rozbudzenia zainteresowania historią II wojny światowej, szczególnie wśród młodego pokolenia.

Muzeum Martyrologii w Słońsku
3 Lutego 54
66-436 Słońsk

+48 79860 2211
muzeum@slonsk.pl
<https://www.facebook.com/muzeumslonsk>

 **MUZEUM
MARTYROLOGII
W SŁOŃSKU**

